

3.1. Piemēri vispārējām risku novērtējuma robežvērtībām

- Ar klienta risku ir saistāms uzņēmuma darbības ilguma kritērijs. Uzņēmumi ar ilglaicīgu saimniecisko darbību un labu reputāciju ir mazāk tendēti iesaistīties noziedzīgās darbībās, jo tie var īsā laikā pazaudēt to, ko ir radījuši ilgā laika periodā. Tādēļ personas, kas nodarbojas ar nelikumīgiem darījumiem, mēdz uzpirkt svešus uzņēmumus, bieži čaulas kompānijas, lai apgrūtinātu uzraudzības un kontroles institūciju spējas tos identificēt. Papildus ir jāņem vērā arī uzņēmuma faktiskā darbība visā tā pastāvēšanas laikā, jo arī uzņēmums ar labu reputāciju var sākt nodarboties ar kādu papilddarbību, kas rada augsta legalizācijas risku.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Uzņēmuma darbības ilgums	Virš desmit gadiem	No pieciem līdz desmit gadiem	No trim līdz pieciem gadiem	Mazāk par trim gadiem vai pēdējo trīs gadu laikā ir mainījušies īpašnieki/patiesie labuma guvēji	Mazāk par gadu vai pēdējā gada laikā ir mainījušies īpašnieki/patiesie labuma guvēji

- Uzņēmuma apgrozījumam ir tieša saikne ar iespējamo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku. Būtiskas izmaiņas klienta apgrozījumā vai darījumu apmērā var liecināt par paaugstinātu risku, jo noziedznieki bieži izmanto svešus uzņēmumus vienreizējiem legalizācijas darījumiem. Vai arī jau sākotnēji rada uzņēmumus nodokļu krāpšanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nolūkā, lai pēc pāris apjomīgiem darījumiem atstātu tukšu čaulu bez finanšu līdzekļiem.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Uzņēmuma apgrozījums / savstarpēji veikto darījumu apmērs	Vidējais mēneša apgrozījums / darījumi svārstās 10 000 <i>euro</i> robežās	Apgrozījums / darījumi mēneša ietvaros svārstās 20 000 <i>euro</i> robežās	Īsā laika posmā apgrozījums / darījumi palielinās par 20 000 līdz 40 000 <i>euro</i> vai kopējais mēneša apgrozījums / darījumi	Apgrozījums / darījumu apmērs ir palielinājies par 40 000 līdz 100 000 <i>euro</i> mēneša laikā	Apgrozījums / darījumu apmērs ir palielinājies vairāk nekā par 100 000 <i>euro</i> mēneša laikā

			pārsniedz 40 000 <i>euro</i>		
--	--	--	---------------------------------	--	--

• Uzņēmuma īpašnieku struktūras risks ir tieši saistīts ar patiesā labuma guvēja noskaidrošanu. Jo lielāka ir iespēja, ka noskaidrotais patiesais labuma guvējs var nebūt īstais patiesais labuma guvējs, jo augstāks ir risks. Tādēļ jau sākotnēji, pamatojoties uz uzņēmuma īpašnieku struktūru, ir iespējams noteikt izejas riska līmeni un piemērot atbilstošus pasākumus patieso labuma guvēju pārbaudei.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Uzņēmuma īpašnieku struktūra	Viena vai vairākas fiziskas personas	Viena juridiska persona	Vairākas juridiskas personas	Viena vai vairākas juridiskas/ fiziskas personas, kurām ir saikne ar augsta riska jurisdikciju. Citās jurisdikcijās reģistrētas juridiskas personas vai nerezidenti	Viens vai vairāki īpašnieki ir nerezidenti no augsta riska valstīm. Viens vai vairāki īpašnieki ir reģistrēti ārzonās (ofšoros)/zemo nodokļu valstīs

• Uzņēmuma juridiskā un saimnieciskās darbības veikšanas adrese ir faktors, kas var būt nozīmīgs riska indikators, jo noziedznieki, reģistrējot fiktīvus uzņēmumus, norāda saimnieciskās darbības veikšanas vietu, kurā faktiski nav iespējams veikt reģistrēto darbību. Fiktīvu uzņēmumu reģistrēšanas gadījumā atļaujas juridiskās adreses reģistrēšanai var būt iegūtas par maksu, tādēļ ir jāņem vērā arī juridiskās personas īpašnieka saikne ar juridisko un saimnieciskās darbības veikšanas adresi.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
---------------	------	-------------	--------	--------------	-------

Uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanas adrese	Uzņēmuma juridiskā adrese sakrīt ar saimnieciskās darbības veikšanas vietu	Uzņēmuma juridiskā adrese un saimnieciskās darbības veikšanas vieta nesakrīt, tomēr juridiskā adrese ir saistīta ar īpašnieku	Juridiskā adrese nesakrīt ar saimnieciskās darbības veikšanas vietu un juridiskā adrese nav saistīta ar uzņēmuma īpašnieku	Uzņēmuma juridisko adresi nodrošina ārpakalpojumu sniedzējs. Juridiskajā adresē ir reģistrēti vairāki uzņēmumi	Uzņēmums ir reģistrēts riska adresē. Uzņēmums neizņem tam adresētu korespondenci.
--	--	---	--	--	---

• Uzņēmuma vadības un pārstāvju risks ir saistīts ar iespējamību, ka norādītais uzņēmuma vadītājs faktiski ir tikai aizsegs patiesajam labuma guvējam. Tādēļ ir piesardzīgi jāvērtē uzņēmumi, kurus vada personas ar apšaubāmu pieredzi, spējam un reputāciju vai kuru saikne ar uzņēmumu nav loģiski pamatojama. Ir vērojama tendence iecelt par nomināldirektoriem personas no Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (NVS) valstīm.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Uzņēmuma vadība, īpašnieku struktūra	Uzņēmumu vada kāds no valdes locekļiem, kurš reizē ir arī patiesais labuma guvējs	Uzņēmumu vada nomināldirektors vai uzticamības persona, kura nav faktiskais īpašnieks (patiesā labuma guvējs), bet ir Latvijas rezidents, un nav informācijas par tā reputācijas apdraudējumu	Uzņēmumu vada persona, kura bijusi iesaistīta maksātnespējas procesos vai tās profesionālās iemaņas varētu neatbilst veicamajiem pienākumiem. Uzņēmumu vada nerezidents, kurš reizē ir arī patiesā labuma guvējs.	Uzņēmumu vada nerezidents, Eiropas Savienības pilsonis, kurš nav patiesā labuma guvējs. Uzņēmumu vada krimināli sodīta persona vai publiskajā telpā ir informācija, kas apšauba tās reputāciju	Uzņēmumu vada persona bez noteiktas dzīvesvietas vai nerezidents no augsta riska jurisdikcijas vai augsta riska trešās valsts

• Juridiskās formas risks, līdzīgi kā uzņēmuma vadības struktūra, ir tieši saistīts ar patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un iespējamību slēpt patiesos labuma guvējus. Pārsvārā noziedznieki izmanto sabiedrības ar ierobežotu atbildību tieši dēļ iespējas nodalīt atbildību un pastarpināti to

kontrolēt. Lai gūtu pilnīgāku riska vērtējumu, šo kritēriju ir vēlams vērtēt kopā ar pārvaldības un īpašnieku struktūru.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Uzņēmuma/klienta juridiskā forma	Fiziska persona	Publiska akciju sabiedrība	Individuālais komersants, biedrība/nodibinājums (terorisma finansēšanas risks), akciju sabiedrība	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Juridiska veidojuma filiāle, komandītsabiedrība, pilnsabiedrība

- Klienta fiziskas personas rezidences un juridiskas personas reģistrācijas valsts risks ir tieši saistīts ar apdraudējumu, ko šī jurisdikcija rada Latvijai. Faktiskais riska novērtējums ir saistāms ar konkrētās valsts sākotnējo riska novērtējumu, pastāvošā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektivitāti, tā atbilstību starptautiskajiem standartiem un valstu savstarpējās sadarbības efektivitāti. Lai arī salīdzinoši daudz fiktīvu darījumu notiek starp Baltijas valstīs reģistrētiem uzņēmumiem, kopumā Baltijas valstis produktīvi sadarbojas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasību ieviešanā, tādēļ riska kritērijs ir noteikts vidēji mazs.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Klienta rezidences/reģistrācijas valsts	Latvijas rezidents/reģistrācija	Baltijas valstu rezidents/reģistrācija	Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) rezidents/reģistrācija	Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (NVS) valstu rezidents/reģistrācija	Pēc NRA un Eiropas Komisijas datiem augstas riska jurisdikcijas, trešās valsts rezidents/reģistrācija

- Pakalpojumu/produktu piegādes kanālu risks ir saistīts ar iespēju izmantot pakalpojumus attālināti, tādējādi liedzot iespēju klātienē identificēt otru darījuma pusi. Šāds risks īpaši nozīmīgs ir pakalpojumiem, kuri saistīti ar informācijas sniegšanu (juridiskās un nodokļu, finanšu

konsultācijas, reklāmas, mārketinga pakalpojumi). Papildus augsts piegādes kanālu risks pastāv jaunākajām tehnoloģijām – *FinTech* produktiem, jo tiem bieži viss klienta identifikācijas process notiek digitālajā vidē.

Riska faktors	Mazs	Vidēji mazs	Vidējs	Vidēji liels	Liels
Pakalpojumu un produktu piegādes kanālu risks	Produkts, pakalpojums ir pieejams tikai klātienē	Par produktu, pakalpojumu ir iespējams vienoties attālināti, bet darījums tiek slēgts klātienē	Produktu, pakalpojumu ir iespējams iegādāties ar starpnieka palīdzību un identifikācija tiek veikta klātienē, bet faktiskais pakalpojuma sniedzējs atrodas citā jurisdikcijā	Produkts, pakalpojums var tikt iegādāts tikai digitālajā vidē, un tiek izpildīti vairāki pasākumi attiecībā uz neklātienas identifikāciju.	Produkts, pakalpojums var tikt iegādāts tikai digitālajā vidē, un tiek izpildītas tikai minimālās Novēršanas likuma prasības attiecībā uz neklātienas identifikāciju